

מלון יקירן ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲזֵה־תָא

חֲזֵה־תָא דְאֲזַרְיִיתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

ופני לא יראו - קוצר הבנתנו בדרכי ה'

המעשה הבינו והכירו שהיה הדבר לטובה
להצלת כלל ישראל.

**בקריאת שמע מעידים על היות הדין
והרחמים אחד**

הוסיף על כך תלמידו הרה"ג רבי אברהם
יהודה הכהן שווארץ זצ"ל בהקדמה לספרו
שו"ת קול אריה (פתח טוב אות ז), שעפ"י
דברי רבו החתם סופר הנ"ל, ניתן לפרש
כמין חומר דברי הגמרא (ברכות ז). שאמרו:
'הסירותי את כפי וראית את אחורי', אמר רב
חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, מלמד
שהראה הקדוש ברוך הוא למשה קשר של
תפילין. ופירושו של דבר, דהנה עיקר מצות
קריאת שמע היא דווקא בתפילין כדאיתא
בגמרא (שם יד:), וכשאומרים 'שמע ישראל
ה' אלקינו ה' אחד' הלא מעידים אנחנו שגם
'ה' שהוא שם הרחמים, וגם 'אלוקינו' שהוא
בחינת מידת הדין (וישלח קעד), הרי הם
'אחד', שבשורשם חד הם, וממילא גם בתוך
הצער והנראה כרע ח"ו גם שם נמצא הטוב
בעומק הדין.

**רצועות התפילין נראים כנפרדים אך
בשורשם הם אחד**

דבר זה נרמז היטב בתפילין, שהרי בהם
מתקיים עיקר מצות קריאת שמע. שביית
התפילין של ראש מורה על אחדות אחת
הנמצאת בכל העולמות, וממנה מתפשטים
שתי הרצועות אחד לימין ואחד לשמאל
וכידוע (פתח אליהו בתקוני זוהר הקדמה
ז). ימין הוא חסד דרועא ימינא, וגבורה
היא מידת הדין דרועא שמאלא. והנה, לעין
המתבונן נראה שהם שני דברים נפרדים
דין ורחמים, אך המסתכל לסוף דרכם של
הרצועות יראה שבקשר התפילין חוזרים
הם ומתקשרים ומתערבים זה בזה, ולכן
כשרצה משה רבינו לדעת דרכיו של הקב"ה,
הראהו קשר של תפילין, שבו רואים שבעצם
הכל אחדות אחת, שחסד ודין הכל אחד, רק
שלפעמים נסתר הטוב והרחמים בתוך הדין.

ענהו הקב"ה 'וראית את אחורי ופני לא יראו',
שרק אחר המעשה ניתן לראות מה טוב יצא
הימנו, וכפי שנראה ממעשה מגילת אסתר,
שכל דבר לקיחת אסתר לבית המלך היא
עצמה הייתה הסיבה מעם ה' להצלת כלל
ישראל. אך 'ופני' - לפני וקודם המעשה, 'לא
יראו' - אין באפשרותו של האדם לראות מה
טוב יש בו, וכמו בלקיחת אסתר רק לאחר

**וַיֹּאמֶר ה'רְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ (לג יח). וְהִסְתֵּיתִי
אֶת כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ (שם
פסוק כג).**

פירש זאת **מרן החתם סופר ע"ה** (תורת
משה) שמשה רבינו ביקש לדעת ולהבין
בדרכי הנהגת הקב"ה את העולם, וכמו
שאמרו בגמרא (ברכות ז). 'מפני מה יש
צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו וכו'.

מִילְתָּא דְפְלִיאָה

**מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו
בשביל זה כלום**

וְנִתְּנוּ אִישׁ כְּפָר וּגו' (ל, יב).

על כל אחד לדעת שנתנת הצדקה ועשיית מצוות ה' באמצעות כספו לא רק
שאינה מחסרת מממונו כלום עוד הם הנותנים שמירה וברכה לממונו, וכמסופר
על הרה"ק **רבי מנחם מנדל מרימנוב ע"ה** שברך לאדם שיתעשר, וילך האיש וילך
וגדל עד כי גדל מאוד שזכה לעשירות מרובה. שאלו הרה"ק **רבי נפתלי מרופשיץ
ע"ה** הכיצד משפיעה ברכתך עשירות גדולה כל כך, ילמדנו רבינו ואשפיע גם
אני למבקשים ברכתי. אמר לו רבי מנחם מנדל, האמת כי ברכתי אותו בעשירות
סתם, אך הוא עצמו גרם במעשיו שיתעשר בלי גבול, שהלך ונתן ממונו לצדקה
ולמצוות ללא גבול, וקיים מה שרמז **בעל הטורים** בתיבת 'ונתנו' (שמות ל יב):
אם תקראנה למפרע יהיה גם כן 'ונתנו', לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור
אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום. כיון שכך קיבל מן השמים מידה כנגד מידה
והתעשר בלי גבול.

עוד הובא **מהרה"ק החוזה מלובלין ע"ה** (ראה באגרא דכלה ד"ה וישמרך) שפירש
תיבת 'וישמרך' מלשון 'שמרים', שכמו שהשמרים מעלים את כל העיסה מעלה
אחר מעלה, כן יעלה אותך ה' יתברך ע"י תורתך ועבודתך מעלה אחר מעלה
בעולמות העליונים ובהשגה אחר השגה. ובדבריו נוכל לומר אחר שראינו כי
'וישמרך' היא השמירה הבאה בכח הצדקה שנותן בלב שלם, כי בשמרים אפילו
מעט מהם משפיע על כל העיסה מאחר שיש בהם כח חזק אפילו שהם מועטים
בכמותם, וכמו כן הוא גם בעניין הצדקה שאדם נותן מעט מממונו מעלה המעט
הזה את כל ממונו ונותן בו שמירה מעולה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שבת - מעין עולם הבא

את הנשמה הקדושה יזכו בזה 'לעשות את השבת' העליונה לעתיד לבוא, ובזה יזכו ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

זהירות במעלת קדושת הנשמה יתירה והדרך לזכות לנשמה יתירה מעין העולם הבא כבר בעולם הזה, על ידי שנתנהג כבר עתה באופן הראוי למעלת קדושת הנשמה כדרך בני העולם הבא. לתקן לה דירה נאה וכלים נאים בלב האדם, ולהתרחק בתכלית הריחוק מכל מיני עצבות ומיצר ולאחוז כפי האפשר בעונג ובשמחה, כי כן היא דרכה של הנשמה בהיותה מתענגת במקומה למעלה.

והרי מטעם זה נאסרנו בכל המלאכות ביום השבת, כי שורש הנשמה מעולם שכולו מנוחה ותענוג ולא תמצא מנוח בסיבת מלאכות גשמיות, ולא במעשה המלאכה לבדה תמאס הנשמה, כי אם גם במחשבה ודיבור גשמיים, כמו שמצינו שעיקר איסור המלאכה הוא כאשר כולל עמו את המחשבה, כי מלאכת מחשבת אסרה תורה (ביצה יג); וכן נאסרו כל דיבורי חול דכתיב (ישעיה נח יג) 'ממצוא חפצך ודבר דבר', והכל כדי להכין מקום ראוי למנוחתה של הנשמה העליונה.

תענוג הגוף בשבת מעין עולם הבא

מלבד תענוג הנפש הרוחנית בשבת הרי מצוה היא על כל אדם להתענג גם בעונג הגוף, וגם האדם הגדול בענקים המתמלא תענוג ושמחה מעבודת ה' בתורה ובתפילה, לא פטר נפשו מבחינה זו של 'יהיה לכם קודש שבת שבתון' לאכול ולשתות ולהתענג בתענוגים, לשמח גם את הגוף הגשמי בשבת באכילה ושתיה, כי שמחת הגוף ביום השבת היא דוגמת העולם הבא באלף השביעי, ואז תהיה קבלת שכר המצוות בשמחת ותענוג הנפש והגוף יחד. ואף שאין האכילה והשתיה לעולם הבא כפשוטם של דברים כמו בעולם הזה, וכבר אמרו חז"ל (ברכות יז.) עולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, מכל מקום התענוג הרוחני שלעתיד לבוא נמשל לאכילת הגוף ושתיתו, כמו שמצינו אצל אצילי בני ישראל בהר סיני 'ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו' (לעיל כד יא), שהיתה שמחתם במראה השכינה דומה בעיניהם כאכילה ושתיה, כן הוא מתן שכרם של צדיקים לעתיד שהם יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה (ברכות שם).

יודיעם מתנה טובה המובטחת להם לעולם הבא בשכר המצוות, ובזכות השבת זוכים לדעת ולהשיג מעלת העולם הבא, וכל זה בכח השבת שהיא מעין העולם הבא, וזוכים להשיג המתנה טובה כבר בעולם הזה.

מתנה טובה רמז לחיי העולם הבא

וראה גם במלב"ם שזהו הטעם שנתן לנו ה' יתברך מצות השבת, כדי שנוכל להשיג טעם מעיני עולם הבא, וזהו שאמר הקב"ה 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה', רמז לעולם הבא שהוא יום שכולו שבת, והיא המתנה הטובה שבבית גנזיו של הקב"ה, שפירוש 'בית גנזי' מורה שהיא נעלמת בבית גנזיו כך שאין ביכולתנו להשיג אותה בעולם הזה, והקב"ה מבקש לתת אותו לישראל להורישם את השבת הגנוזה לעולם הבא, והדרך לכך היא על ידי 'לך והודיעם' - לשמור את השבת כבר בעולם הזה, ובזה יזכו ליום שכולו שבת בבית גנזיו של הקב"ה, כי בזכות השבת נשיג תענוגי העולם הבא.

הנהגת השבת כדמיון העולם הבא

זו גם הנהגה המתבקשת מכל אדם בבוא יום השבת, לעזוב כל החשבונות והבלי העולם הזה ולהידבק בקדושתה של שבת, וכדברי **השפת אמת** (יתרו תרל"ט ד"ה בפירושו): והנה השבת הוא משל לעולם הבא, וכפי מה שיוכל האדם להתקרב לקדושת השבת כן יש לו שייכות לעולם הבא, לכן צריך האדם בכל שבת לעזוב כל עניני עולם הזה ולזכור עצמו, שצריך להכין עצמו לשבת הגדול היינו לעולם הבא, לכן צריכין לשוב בתשובה בערב שבת קודש כמו קודם הסתלקות האדם מעולם הזה.

נשמה יתירה בשבת - הכנה לעולם הבא

ושמירת השבת היא הדרך וההכנה לזכות בה לחיי העולם הבא, כמו שכתב **באור החיים הקדוש** כי מן הנמנע באופן מוחלט שישגי אדם גשמי לעלות לעולם העליון אלא אם כן ישיג ענף ממנו בהיותו בעולם הזה, ולכן אם לא ישיגו ישראל בחינת הנשמה היתירה בשבת, לא יהיה בהם יכולת לזכות לחיים רוחניים לעולם הבא. ועוד הוסיף לפרש שהנשמה קרויה שבת, וזהו שנאמר 'ושמרו בני ישראל את השבת' את הנשמה הנקראת שבת, וכאשר ישמרו

השבת מתנה טובה מבית גנזי מלכו של עולם

וְאִתָּה דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֵת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם לְדַרְתֵּיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם (לא יג). מפסוק זה דרשו חז"ל (שבת י) שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני רוצה ליתנה לישראל, לך והודיעם. ומתנה טובה זו היא הארת קדושה עצומה היורדת מלמעלה להאיר בלבבות בני ישראל בשבת קודש, עד אשר אפילו עם הארץ אינו משקר בשבת מחמת אימת שבת שעליו, והיא רוח קדושה וחיות רוחניות אשר משיג איש ישראל מעולם העליון שכולו שבת ותענוג, מבית גנזי המלך מלכו של עולם.

רק בשבת משיגים תענוג העולם הבא

השבת היא מעין עולם הבא (ברכות נז:), ובוודאי אין הכוונה שתענוג העולם הבא בשבת הוא השכר על שמירתה, שהרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט:), אלא הקב"ה ברוב רחמיו רצה להטעים את בניו אהוביו מן התענוג הגנוז להם בתורת מתנה, אלא שהעולם החומרי אינו ראוי לקבל הארה רוחנית מעין עולם הבא, וכל עוד נפש האדם טבועה בגשמיות הגוף נמנע ממנה להשיג מעלת תענוגי הנשמה לעתיד, ולפיכך היתה העצה מלפניו להנחיל מתנה טובה לבני ישראל את יום השבת, ויום זה הוא מעין עולם הבא ובו זוכים בני ישראל להשיג תענוג העולם הבא גם בעולם הזה, ובכך יוכל כל איש ישראל מעושי רצונו השומר שבת להבחין מעין תענוג הרוחני הצפון לצדיקים לעולם הבא.

בשבת משיגים מעלת העולם הבא

על פי דברים אלו פירש **באוהב ישראל** (ד"ה ויאמר ה') את הפסוק 'אך את שבתותי תשמורו וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם, על ידי שמירת שבת תטעמו תענוג הרוחני מעין עולם הבא, וזה יהיה לכם לאות על עולם הבא 'לדעת כי אני ה' מקדשכם', בזכות שמירת שבת תשיגו לדעת כי אני ה' המקדש אתכם לעולם הנצחי, לעולם שכולו שבת. וזוהי המתנה טובה שציוה הקב"ה למשה להודיע לישראל, לא את עצם המצוה ככל שאר המצוות, אלא

עצם קיום הצדיקים בעולם משפיע טובה

'מילתא זוטרתא היא' אכן להם היראה כדבר קטן מכח הצדיק. כמו כן משפיע יראת הצדיק לצדיקים אחרים, שגם צדיקים נופל עליהם יראת שמים מכוח היראה השורה על צדיקים אחרים, וכמו שאמר יוסף הצדיק לאחיו (בראשית מב יח) 'את האלקים אני ירא', היינו שעכשיו בבואכם אלי התעוררה בי תוספת יראת שמים, וזה מכוח צדקתם של השבטים שהיו משפיעים יראת שמים על סביבותיהם.

אוצר של יראת שמים

ועוד מצינו שלאחר פטירת יעקב אבינו התייראו השבטים מיוסף הצדיק שמא יעניש אותם על מכירתו, ואמר להם יוסף (שם נ יט) 'אל תיראו כי התחת אלהים אני, ותרגם אונקלוס 'ארי דחלא דה' אנא', וביאר **בדגל מחנה אפרים** (ויחי ד"ה ויאמר אליהם) שיוסף הצדיק היה בבחינת אוצר מלא ביראת שמים, וכל הקרבים עליו היתה נופלת עליהם אימה ופחד מחמתו, ולכן אמר להם יוסף שלא ייראו שמא יעניש אותם כי אין בדעתו להעניש אותם, והיראה הנופלת עליהם היא מכוח יראת שמים שבו והיא המעוררת גם אותם ליראה מלפניו יתברך.

הקדושה השורה עליו משפיעה יראה על כל סביביו, וכמבואר **בתפארת שלמה** (ראה ד"ה ראה): מחמת גודל היראה של הצדיק יפול גם אימה ופחד ה' על כל הקרב הקרב אליו וכו', והנה כענין הזה היה יראת משה רבנו ע"ה 'וייראו מגשת אליו', השיגו מעלת היראה מחמת הגשתם אליו נפל יראת ה' עליהם. וזהו שאמרו פלשתים ליצחק אבינו (בראשית כו כח) 'ראו ראינו כי היה אלקים עמך', 'ראו ראינו' לשון יראה, שנפלה עליהם היראה מחמת 'כי היה אלקים עמך', ומכוח השראת השכינה עם יצחק אבינו נפלה יראת שמים גם על הפלשתים הקרובים אליו.

השפעת יראת שמים סביבם

ובזה יתבאר דברי חז"ל (ברכות לג:): שיראת שמים לגבי משה רבינו נחשבת כמילתא זוטרתא, ודבר זה קשה להבינו כי מכל מקום לגבי שאר בני אדם הרי היא דבר גדול ביותר. אלא מפורש בספרן של צדיקים בשם **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, שמכוח משה רבינו נמשך יראת שמים על הקרובים אליו, והקרוב אל הצדיק זוכה ליראה עילאה מכוחו, וזה 'לגבי משה' - לאלו הקרובים הנמצאים ליד משה,

וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והם קרן עור פניו וייראו מגשת אליו (לד ל). יש צדיקים שמשפיעים טובה גשמית ורוחנית לעולם במעשיהם הטובים. ויש שמשפיעים בכוח דיבורם או במחשבתם. ויש צדיקים שעצם קיומם בעולם הזה משפיע טובה ורחמים בעולם, וכמו שפירש בספר **רביד הזהב** (בהעלותך ד"ה בהעלותך) שבחינת התוכחה הגבוהה ביותר היא כשאינו מוכיח כלל לפושעים, אלא שהוא מתחזק בעבודת ה' ועל ידי כן מעורר הרהורי תשובה בלב החוטאים, כי מרוב הקדושה השורה עליו נופלים בושה ואימה על פשוטי בני ישראל. בזה פירש את הכתוב אצל אהרן הכהן (מלאכי ב ו) 'בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון', שאהרן הכהן היה מדבק עצמו בתורה ועבודה, ובכוח עבודתו היה משיב רבים מעוון, וכל מי שראה אותו היו מתעוררים בו מאליו הרהורי תשובה עד שחזר למוטב.

הצדיקים משפיעים על כל סביבם

וכן מצינו אצל משה רבינו ע"ה שהיה משרה רוח קדושה על כל סביביו, וכמו שכתוב 'וייראו מגשת אליו', ומפורש שכשהיו נגשים לפניו היו מתעוררים ליראת שמים מרוב מעלת קדושתו, והיתה

מכאן שנקרא משה בשם המיוחד

העיר מיום ה' שמה'. את פנימיות הענין מסביר **רבנו בחיי** וזה לשונו: 'וטעם הדבר בכולם כי הדבק בדבר נקרא על שם הדבר שידבק בו, ונקרא השליח בשם השולח, ומזה מצינו שהמלאכים נקראים בשם המיוחד במקומות מן הכתובים, וכענין שכתוב (בראשית יח ג) 'ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה' שהוא מלאך ונקרא בשם המיוחד וכמו שבארתי שם, וכן (שם יט כד) 'וה' המטיר' שהוא גבריאל לדעת רז"ל 'מאת ה' מאת הקב"ה'. לעתיד לבא - כך כתוב בגמרא (ב"ב עה:): - 'עתידי צדיקים שיקראו בשמו של הקב"ה שנאמר (ישעיה מג ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצרתיו אף עשיתיו, ועפ"י דברי הרבנו בחיי יובן שלעתיד לבא יהיו כל הצדיקים בדביקות שלימה ואמיתית בהקב"ה ומכיון שכך יקראו כולם על שמו.

שנקרא בשמו של הקב"ה, וכנכתב בתורה (בראשית כה כב) לגבי רבקה 'ותלך לדרוש את השם' והכוונה היא שהלכה לבית מדרשו של שם לשאול את פיו מה תעשה בהריונה, ועליו נאמר (שם כה כג) 'ויאמר ה' לה'. אף לגבי משה רבינו נאמר בפרשתנו **'ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וכו' והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד'** (שמות לג ז). שאל ע"כ **הרבנו בחיי** - הרי צריך היה לומר 'והיה כל מבקש משה' אלא מכאן שנקרא משה בשם המיוחד. כך מצאנו גם לגבי מלך המשיח שיבוא במהרה, עליו נאמר 'וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו' (ירמיה כו ג), ובדומה לכך מצאנו שהעיר ירושלים עתידה ליקרא בשמו של הקב"ה, וכנאמר (יחזקאל מח לה) 'ושם

ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו', והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד (לג, ז) צדיקים רבים היו לבני ישראל במשך הדורות, מהם מפורסמים יותר בצדקותם ומהם אשר מעלתם נסתרה מעין כל ועבודתם גלויה היתה בעיקר בינם לבין בוראם, אך אלו שבולטים הם מבין כולם הם אלו שנקראו בשם מיוחד המלמד על מעלתם המיוחדת על פני אחרים. יתרים על אלו הינם הצדיקים שנקראו - לא פחות ולא יותר - על שמו של הקב"ה, ואת פנימיות הענין נבאר בעזר השם, אך לפני כן נביא מספר דוגמאות. כך מצאנו אצל יעקב אבינו ע"ה בבואו לעיר שכם שלאחר שקנה את חלקת השדה מאת בני חמור אבי שכם נאמר 'ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל' (וישלח בראשית לג כ), ודרשו חז"ל שהקב"ה קראו ליעקב 'אל'. אמנם כבר לגבי 'שם' הצדיק מצאנו

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל עיצוב ועימוד: שוקי קנר

